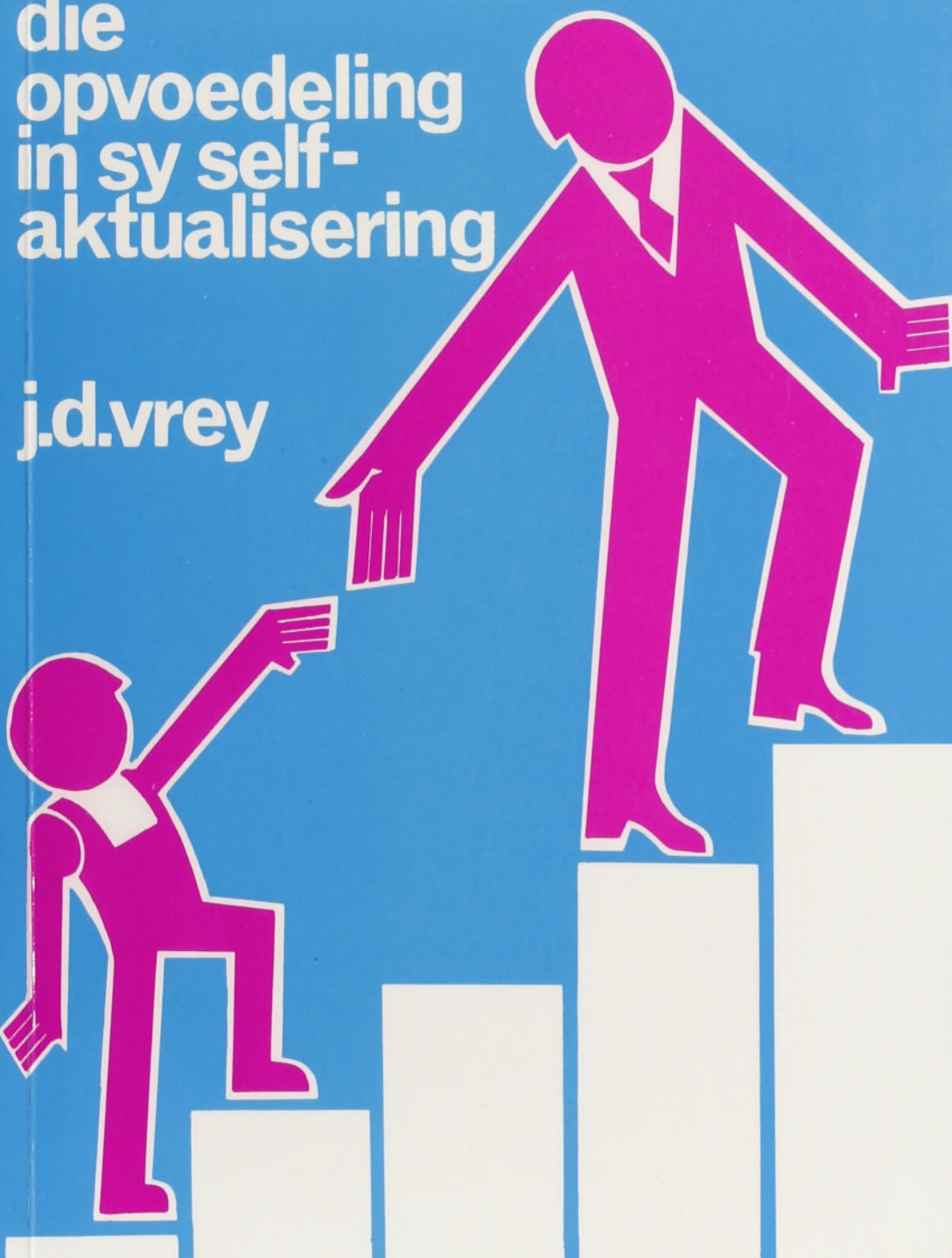

die opvoedeling in sy self- aktualisering

j.d.vrey

MANUALIA 17
UNISA 1979

Die opvoedeling
in sy
selfaktualisering

This publication is also available under the title "The reforming education" at the University of Pretoria

ST ALBANS
1961 AD

This publication is also available under the title
"The self-actualising educand"

Die opvoedeling in sy selfaktualisering

J.D. VREY

Universiteit van Suid-Afrika
Pretoria

© 1979 Universiteit van Suid-Afrika
Alle regte voorbehou

Eerste druk 1979
Tweede druk 1983
Derde druk 1984
Eerste uitgawe 1991, sagteband

ISBN 0 86981 128 2 (hardeband)
ISBN 0 86981 680 2 (sagteband)

Gedruk deur
Sigma Press
Koedoespoort

Uitgegee deur die
Universiteit van Suid-Afrika
Muckleneuk, Pretoria

Inhoud

Voorwoord (xi)

HOOFSTUK 1 – TEORETIESE BEGRONDING VAN DIE EMPIRIESE OPVOEDKUNDE 3

- 1.1 Inleiding 3
- 1.2 Empiriese Opvoedkunde 5
- 1.3 Kategorieë en kriteria van die Empiriese Opvoedkunde 29

HOOFSTUK 2 – INLEIDING TOT KINDERONTWIKKELING 59

- 2.1 Teorieë in verband met kinderontwikkeling 59

HOOFSTUK 3 – WORDINGSDOELEINDES 65

- 3.1 Inleiding 65
- 3.2 Betekeniswêreld 66
- 3.3 Adekwate self 67
- 3.4 Toebehorendheid 68

HOOFSTUK 4 – DIE VOORSKOOLSE KIND 71

- 4.1 Inleiding 71
- 4.2 Grondslae van relasies wat die kind vorm 72
- 4.3 Die kleuter se vorming van relasies 80
- 4.4 Die leefwêreld van die kleuter 84
- 4.5 Skoolgereedheid as selfstandigheidstaak van die kleuter 88

HOOFSTUK 5 – DIE PRIMÊRESKOOLKIND 93

- 5.1 Wie is die primêreskoolkind? 93
- 5.2 Wat is die ontwikkelingstake van die primêreskoolkind? 96
- 5.3 Hoe realiseer die kind die ontwikkelingstake? 101
- 5.4 Die leefwêreld van die primêreskoolkind 130

HOOFSTUK 6 – DIE TAALONTWIKKELING VAN DIE KIND 135

- 6.1 Inleiding 135
- 6.2 Verskillende stadia in die taalontwikkeling van die kind 136
- 6.3 Faktore wat die taalontwikkeling van die kind beïnvloed 142
- 6.4 Spraakgebreke (kursoriese oorsig) 148
- 6.5 Oriëntering 154

HOOFSTUK 7 – ONTWIKKELING VAN DIE DENKE 159

- 7.1 Inleiding 159
- 7.2 Denkmedia 160
- 7.3 Denkmodi 162
- 7.4 Kognitiewe ontwikkeling 163
- 7.5 Samevatting 170

HOOFSTUK 8 – DIE SEKONDÊRESKOOKIND 175

- 8.1 Identifisering van die sekondêreskookind 175
- 8.2 Wordingsdoeleindes van die adolessent 176
- 8.3 Die adolessent se relasies met self 177
- 8.4 Die adolessent se relasies met portuur 180
- 8.5 Die adolessent se relasies met sy ouers 185
- 8.6 Die relasies van die adolessent met idees 189
- 8.7 Die adolessent se relasies met morele en godsdienstige waardes 193
- 8.8 Selfstandigheidstake van die adolessent 197
- 8.9 Die adolessent in sy leefwêreld 199

HOOFSTUK 9 – DIE NASKOOLSE JEUGDIGE 203

- 9.1 Identifisering van die jeugdige 203
- 9.2 Die sosiale relasies van die jeugdige 205
- 9.3 Die jeugdige se relasies met self 207
- 9.4 Die jeugdige se relasies met sy ouers 208
- 9.5 Die heteroseksuele relasies van die jeugdige 209
- 9.6 Probleme van die jeugdige 211
- 9.7 Samevatting 213

HOOFSTUK 10 – DIE ONDERWYSER-OPVOEDER 217

- 10.1 Inleiding 217
- 10.2 Die onderwyser se relasies met homself 218
- 10.3 Die onderwyser in sy sosiale relasies 220
- 10.4 Die onderwyser se relasies met konsepte 220
- 10.5 Die onderwyser se relasies met sy leerlinge as opvoedeling 222
- 10.6 Die onderwyser se ontmoeting met die leerling 223
- 10.7 Die persoonlikheid van die onderwyser 223

- 10.8 Die onderwyser se kennis van die kinders 225
- 10.9 Die onderwyser se kennis van die leerstof 225
- 10.10 Die onderwyser se hulpverlening aan die leerder 226
- 10.11 Samevatting 234

HOOFSTUK 11 – LEER EN DIE LEERVERLOOP 239

HOOFSTUK 12 – DIE KIND WIL LEER (MOTIVERING) 245

- 12.1 Inleiding 245
- 12.2 Die persoon en sy lewenskrag 246
- 12.3 Instinkte en impulse as stukragte 246
- 12.4 Wilsintensies 248
- 12.5 Selfhandhawing en selfontploffing as motief 248
- 12.6 Hindernisse op die weg van wilsuitoefening 251
- 12.7 Samevatting 251
- 12.8 Opvoedingsfaktore wat met motivering verband hou 252
- 12.9 Slot 256

HOOFSTUK 13 – LEERSOORTE 261

- 13.1 Inleiding 261
- 13.2 Strukturering van leersoorte ooreenkomstig die leerhandelinge 261
- 13.3 Strukturering van leersoorte ooreenkomstig die doeleindes 262
- 13.4 Strukturering van leersoorte ooreenkomstig die graad van bewusheid 262
- 13.5 Strukturering van leersoorte ooreenkomstig Van Parreren 263
- 13.6 Strukturering van leersoorte deur Coetzee 266
- 13.7 Strukturering van leersoorte ooreenkomstig betekenisvolheid 267
- 13.8 Samevatting 279

HOOFSTUK 14 – LEERSUKSES 283

- 14.1 Inleiding 283
- 14.2 Kognitiewe faktore en leersukses 284
- 14.3 Affektiewe faktore en leersukses 288
- 14.4 Onderwysfaktore en beheersing 292
- 14.5 Samevatting 295

HOOFSTUK 15 – VASIEGGING 299

- 15.1 Inleiding 299
- 15.2 Teoretiese benadering en assimilasië 299
- 15.3 Betekenisgewing en assimilasië 301

- 15.4 Organisasie van betekenisvolle begrippe 301
- 15.5 Metode van vaslegging 304
- 15.6 Die effek van vaslegging 306
- 15.7 Samevatting 307

HOOFSTUK 16 – RETENSIE EN AKTUALISERING VAN LEERRESULTATE 311

- 16.1 Inleiding 311
- 16.2 Wyse van aktualisering 312
- 16.3 Vergeet 318
- 16.4 Samevatting 320

HOOFSTUK 17 – OORDRAG 325

- 17.1 Inleiding 325
- 17.2 Oordrag en die kognitiewe struktuur 325
- 17.3 Rigting van oordrag 326
- 17.4 Ander teorieë van oordrag 328
- 17.5 Samevatting 330

HOOFSTUK 18 – DIE BEWARING VAN KENNIS 335

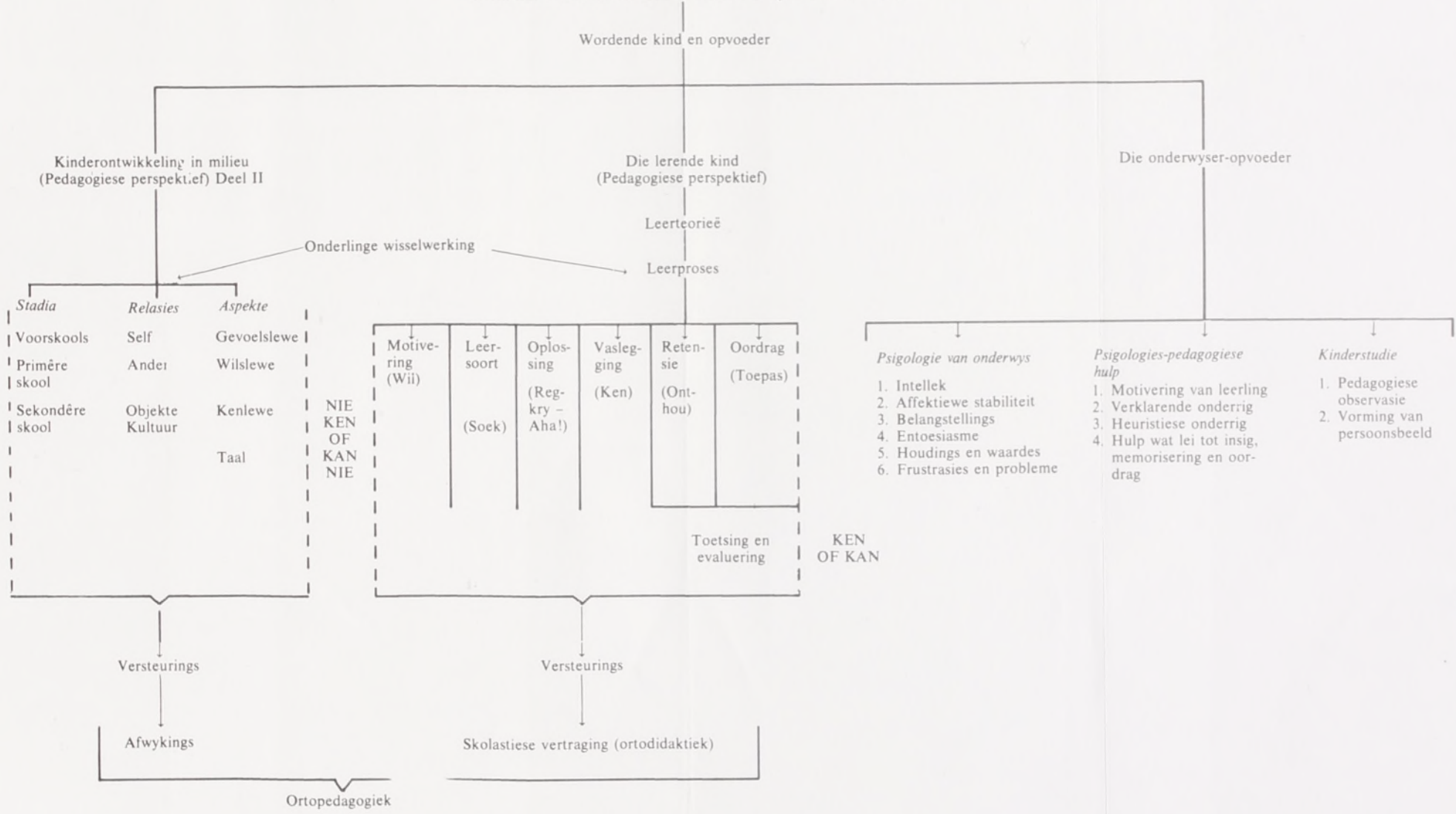
- 18.1 Inleiding 335
- 18.2 Die aard van kennis 336
- 18.3 Waar word kennis bewaar? 339
- 18.4 Betrokkenheid en die bewaring van kennis 341
- 18.5 Samevatting 341

Bibliografie 343

Onderwerpregister 351

ALGEMENE EMPIRIESE OPVOEDKUNDE

FEITE IN DIE OPVOEDINGSVERSKYNSSEL GEKEN DEUR ERVARING (EMPIRIES)

Voorwoord

Die pedagogiek bestudeer die opvoedingswerklikheid soos wat dit sig in die verhouding tussen opvoeder en opvoedeling voltrek. Die deelnemers in die opvoedingshandeling is die objekgebied van die EMPIRIESE OPVOEDKUNDE wat elders ook amptelik anders benoem word, soos byvoorbeeld Psigopedagogiek.

Soos die titel aandui, word die kind as opvoedeling in die fokus van bestudering geplaas. Die objekgebied word dus begrens of afgebaken tot die opvoedeling en wel soos wat hy dan met opvoedingshulp besig is om sy moontlikhede te verwerklik. Die Empiriese Opvoedkunde bestudeer die konkrete kind in sy empiriese daarwees. As daar aan die wordingsverloop of kinderontwikkeling vanaf die voorskoolse, primêreskool- en sekondêreskoolkind en naskoolse jeugdige gedink word, moet hierdie verloop telkens *gevries* word om die konkrete kind of groep kinders onder oë te kry.

Die wordende, lerende kind word bestudeer. Wording en leer word onderskei alhoewel dit nie geskei kan word nie. Die klem val in die boek op die kind, die jeugdige en die opvoeder. Tipiese wordingsmomente word bestudeer. In hierdie boek word twee stappe in die leerverloop onderskei. Die essensies van leer word behandel sodat, of dit nou die wil om te leer of leersoorte is, dit voortdurend die veronderstelling is dat dit 'n kind is wat wil leer, ensovoort. Daarom word gepoog om die psigiese verskynsel, soos bv. *angs* nie van *die kind wat angs beleef*, los te maak nie. Terwyl die konkrete empiriese kind in die fokus bly en eksplisiet beskryf word, is die opvoeder en die opvoedingsverhouding en, trouens, alle opvoedingsgebeure implisiet teenwoordig. Alle selfaktualisering is geleide aktualisering en elke kind is wat hy is tot 'n groot mate vanweë die opvoedingshulp wat hy ontvang het of moes ontbeer.

Die boek neem 'n aanvang met enkele belangrike aspekte van die teoretiese begroning en daarstelling van 'n struktuur van die vak. Die student moet die eerste hoofstuk goed bestudeer voordat die res aangepak word.

Teoretiese begronding van die Empiriese Opvoedkunde

1

1.1	Inleiding	3	
1.2	Empiriese Opvoedkunde	5	
1.2.1	Vooronderstellinge van die Empiriese Opvoedkunde		9
1.2.1.1	<i>Die basiese rigtinggewende vrae van die Empiriese Opvoedkunde</i>	9	
1.2.1.2	<i>Die opvoedeling</i>	11	
1.2.1.3	<i>Die kind in sy leefwêreld</i>	15	
1.2.1.4	<i>Die verhouding tussen opvoedingshulp en selfstandige selfrealisering</i>	16	
1.2.1.5	<i>Die oriëntering van die kind in die wêreld</i>	18	
1.2.1.6	<i>Persepsie</i>	19	
1.2.1.7	<i>Die vorming van relasies</i>	21	
1.2.1.8	<i>Die kind-ouerrelasie as die primêre verhouding vir die Empiriese Opvoedkunde</i>	27	
1.2.1.9	<i>Selfstandigheidstake as raamwerk of ankerpunte van die empiries-opvoedkundige studie</i>	28	
1.3	Kategorieë en kriteria van die Empiriese Opvoedkunde		29
1.3.1	Inleiding	29	
1.3.2	Betekenisgewing	32	
1.3.2.1	<i>Wesenlike komponente van die kategorie betekenisgewing</i>	36	
1.3.3	Betrokkenheid	36	
1.3.3.1	<i>Wesenlike komponente van die kategorie betrokkenheid</i>	41	
1.3.4	Belewing	42	
1.3.4.1	<i>Wesenlike komponente van die kategorie belewing</i>	45	
1.3.5	Selfaktualisering	46	
1.3.6	Die vorming van selfidentiteit en selfkonsep	48	
1.3.6.1	<i>Selfidentiteit</i>	48	
1.3.6.2	<i>Die selfkonsep</i>	49	
1.3.7	Samehang van die kategorieë betekenisgewing, betrokkenheid, belewing, selfaktualisering en selfkonsep	52	
1.3.8	Empiries-opvoedkundige kriteria	53	
1.3.9	Samevatting	54	